

Samhälle och Socialt Utbud

SOS Aktuellt

Tidningen som för den finlandssvenska handikappades talan och granskar det sociala utbudet | ISSN 1795-410X | Prenumerera för 12€ | 1/2007 | Februari

Personliga assistenter en het fråga

Det är många som i dagens Finland arbetar som personliga assistenter för funktionshindrade. Assistenterna möjliggör ett någorlunda normalt liv för alla de som behöver en extra hand för dem som det gäller. En av dem är Tuija Eskoli som fungerar som en personlig assistent för Gunilla Sjövall i Grankulla.

Sidan 6-7

Astrid Thors och handikappfrågor

Riksdagsledamot Astrid Thors respekterar blindhundarnas klokhet och kunskaper och skäms över Europaparlamentets och Finlands riksdags dåliga tillgänglighet.

Sidan 4

Taktil Stimulering berör!

Taktil Stimulering går ut på att man stryker huden så att varje rörelse har en tydlig början och ett tydligt slut. Rörelsen ger en uppfattning om var kroppens gränser går.

Sidan 14

SOS Aktuells stora handikappolitikgallup!

■ Eftersom riksdagsvalet närmar sig har vi tentat de finländska partierna på fjorton kniviga frågor om handikappolitik. Vad anser de om den subjektiva rätten till personlig assistent,

tolktjänsten och avveckling av institutioner? I detta nummer få du läsa svenska folkpartiets, de grönas, socialdemokraternas, centerns, samlingspartiets och vänsterförbundets

åsikter om handikappolitiken. Kristdemokraterna och sannfinländarna lät bli att svara på vår gallup.

Sidan 8-13

Biskop Gustav Björkstrand beklagar kyrkornas dåliga tillgänglighet!

■ SOS Aktuellt besökte Borgå i nitton minusgrader, fick en intervju med biskop Björkstrand och en titt på kyrkan.

Sidan 5

Adress:

Tölögatan 27 A 15,
00260 Helsingfors

Telefon:

09-407070

Förläggare:

Finlands svenska
handikappförbund

Ansvarig utgivare:

Mikael Lindholm
Ordförande för Finlands
Svenska Handikappförbund

Chefredaktör

Daniela Andersson
Gsm 044 555 4388
daniela.andersson@kolumbus.fi

Medarbetare

Johanna Wikgren-Roelofs
Mikko Ollikainen
Martina Harrikari

Layout

Erkki Tuomi

Tryckeri

Hufvudstadsbladet Ab

ISSN 1795-410X

Artiklar, feedback, insändare
daniela.andersson@kolumbus.fi

Övrig e-post, vill du ha
tidigare utgivna nummer?
ulf.gustafsson@kolumbus.fi

Handikappreformen:

Regeringen lämnade in ett blankt papper.

■ Vi har i olika sammanhang vant oss vid att läsa om att Finland är eller åtminstone försöker vara bäst i klassen. I detta fall talar vi naturligtvis om den stora EU-skolan, som till skillnad från bl.a. den svenska utdelar betyg, ja t.o.m. varningar och uppmaningar till ett bättre beteenden.

Men låt oss stå ansikte mot ansikte med sanningen. Finland är inte bäst på allt, hur överraskande det än kan låta i dagens finländska framgångseuforiska stämning. Inom handikappsektorn vet vi, att allt inte är bra i detta land. Vår hårdbantade social- och hälsovård är inte längre ett föredöme inom EU. Tvärtom, talar man där om betydelsen av stora satsningar på socialsektorn och dess nätverk. Den segerrika alliansen i Sverige vann visserligen valet med sysselsättningen som centrala valfrågan, men en starkt bidragande orsak till valsegern var att man utlovad en fortsatt utbyggnad av socialsektorn, bl.a. av äldreomsorgen. Om detta verkligen var allvarligt menat tvistar de lärda. Men att skramla med hot om nedskärningar inom socialsektorn, är i varje fall definitivt inte längre gångbart i vårt västra grannland.

Att däremot bara lämna in ett blankt papper brukar definitivt räknas som underkänt. Då vår nuvarande regeringen tillträdde, skrev man in i regeringsprogrammet att handikappservicelagen skulle förnyas och att den snart tretio år gamla omsorgslagen

skulle sammanlänkas med en moderniserad ny handikappservicelag. Två utredningsmän har tillsatts under mandatperioden. Både har gjort ett gediget arbete, men tyvärr med så olika utgångspunkter att utredningarna endast med svårighet kan sammanlänkas. För omsorgslagens del behöver man inte vara speciellt minnesgod för att kunna konstatera; detta har vi varit med om tidigare.

Under utredningsarbetet har i varje fall några klara dimensioner utkristalliserat sig. Vi har de stora grupperna av fysiskt funktionshindrade, som känner sig – om inte tillfreds – så i varje fall ganska familjära med den nuvarande handikappservicelagen. Så har vi den personkrets som i bland brukar kallas de nya handikappgrupperna. Det är frågan om s.k. icke traditionella kommunikationshandikapp som har med språket och de sociala relationerna att göra. Hit hör de numera berömda bostavskombinationerna, bl.a. ADHD, personer med autistiska drag, personer med svåra läs och skrivsvårigheter o.s.v. Och så slutligen har vi fortfarande som en relativt enhetlig grupp utvecklingsstörda personer.

I dag är de flesta eniga om att en ny lagstiftning bör utgå från individen och individens behov. Vi är också beredda att ge individen ett stort spelrum, då det gäller att själv avgöra vilken typ av service som fungerar bra i hans eller hennes situation. Varje sådan situation är i sig unik. Vi har haft en diskussion kring bruket av servicesedlar

eller vouchers, som ger individen möjlighet att själv bygga upp ett servicenät. Med intresse har många följt utvecklingen i Holland som i detta avseende har mycket att erbjuda. Det intressanta är att modeller som bygger på personlig planering och individens egen uppfattning om vilken service som är viktig haft stora framgångar, då det gäller den nuvarande omsorgslagens service. Tvärtom antagandet att färdiga servicepaket här är bäst. För gruppen utvecklingsstörda personer innebär den planerade reformen att man sätter punkt för en servicetradition som planerar för grupper, inte individer.

Tillgången till en personlig assistansservice är således ett av de viktigaste elementen i lagreformen. Det är också den fråga som alla inom den kommande lagens personkrets prioriterar högst. Men lagreformen har uppenbarligen, tillfälligt skall vi hoppas, stupat just på frågan om personliga assistenter. Enligt inofficiella uppgifter har man bedömt, att denna bit skulle bli alltför dyr.

Utvecklingsstörda personer är den största av de grupper som f.n. endast sporadiskt har tillgång till personlig assistans. Konkreta planer för hur resurserna inom omsorgens service skall omfördelas måste således till innan vi kan ge klara besked om lagreformens ekonomi i stort. Vi kommer inte undan de beslut som redan gjorts i de övriga nordiska länderna och är på god väg inom många av EUs medlemsländer. De kostsamma

Text: Sebastian Gripenberg

SAG främjar samarbete mellan förvaltning och civilsamhälle

SAG är ett projekt inom ramen för regeringens politikprogram för medborgarinflytande. SAG-projektets syfte är att främja samarbete mellan medborgarorganisationer och den statliga förvaltningen, främst ministerierna. Huvudmän för SAG är Finansministeriet och Svenska studiecentralen.

■ SAG, som är en förkortning av "Samarbetsgruppen", tillstattes i december 2005 och gruppens mandat sträcker sig till september 2008. I gruppen ingår representanter för olika ministerier och ett antal olika finlandssvenska medborgarorganisationer. Gruppens uppgifter fokuserar bland annat på att främja och utveckla mekanismer för hörande av svenskspråkiga medborgarorganisationer särskilt i frågor som är angelägna för dessa samt att skapa nya modeller för samarbete i fråga om hörande i ett tillräckligt tidigt skede av beredningsprocessen.

Ur förvaltningens perspektiv är det frågan om beredning på bred bas och att förbättra kvaliteten på beredningsarbetet. Ur de finlandssvenska organisationernas perspektiv, inom vars krets initiativet till projektet väcktes, är det viktigt att förbättra informationsgången och påverkningsmöjligheterna. I bakgrunden ligger erfarenheter av att svenskspråkiga organisa-

tioner inte alltid hörs i tillräcklig grad.

Handikapplagstiftningen

SAG har gått in för att utreda och utvärdera pågående processer i form av fallstudier, att sammanställa internationella erfarenheter av satsningar med liknande målsättningar och att utveckla mer allmänna modeller och metoder för interaktion på basis av konkreta erfarenheter.

SAG har hittills startat två olika fallstudier. Den första studien berörde reformen av handikapplagstiftningen. Den andra fokuserar på Finlands kommission för hållbar utveckling. Reformen av handikapplagstiftningen utgjorde ett exempel där man arbetade med en innovativt upplagd beredningsprocess. SAG var också intresserad av de finlandssvenska handikapporganisationernas deltagande i processen. Fallet med kommissionen för hållbar utveckling har inga språkspåsar utan här är det frågan om ett nytt och innovativt sätt att arbeta som gruppen vill dokumentera.

Den viktigaste delen av arbetet med fallet om handikapplagstiftningen var en enkätundersökning som utfördes hösten 2006. Enkäten sändes till de finlandssvenska handikapporganisationerna och ett urval finskspråkiga organisationer. Svarsprocenten var ca 68 procent. Undersökningen gav vid

handen att de finlandssvenska organisationerna inte som så hade sämre påverkningsmöjligheter än de finskspråkiga organisationerna, men att de på grund av andra faktorer, såsom storlek och resurser, kan ha svårare att göra sig hörda.

Varför så vaga målsättningar?

En sak som något förvånade i genomgången av enkätsvaren var hur vagt de svenskspråkiga organisationerna definierade sina målsättningar i förhållande till mandatet som representanter för finlandssvenska handikappade. Flera frågor i enkäten tog upp denna aspekt. Svaren gav dock inte så klara besked som man eventuellt som utomstående betraktare kanske hade kunnat vänta sig. Undersökningen visar också att den modell för beredningsprocessen som social- och hälsovårdsministeriet tillämpade för arbetet rönt uppskattning bland organisationerna.

Erfarenheterna och resultaten av SAG:s arbete skall i framtiden kunna utnyttjas allmänt i samarbetet mellan förvaltningen och civilsamhället såväl av svensk- som finskspråkiga organisationer.

Skribenten är sekreterare för SAG och jobbar vid Svenska Studiecentralen.
Kontaktuppgifter:
sebastian.gripenberg@ssc.fi
eller 09-6129 0715.

och föräldrade institutionerna måste läggas ner och servicens tyngpunkt överflyttas på individuella lösningar. Detta betyder även att olika servicemonopol blir inaktuella. Individen bör ha en klar rätt att välja mellan olika typer av service och olika upprätthållare av service.

Dessa utgångspunkter bör skrivas in i den kommande regeringens program. Vi har ett gediget utredningsarbete att bygga på. Ytterligare argument för en förändring kommer uppenbarligen, då utredningsmannen, **Markku Niemelä**, framlägger sin rapport.

Det finns således ingen anledning för en kommande regering att lämna in blankt papper, då man har all kunskap för ett gott betyg. Såvida man inte även i framtiden grips av en oförklarlig rampfeber inför de få som motsätter sig behovet av förändringar.

Mikael Lindholm
Ordförande
Finlands svenska
handikappförbund

Text och bild: Daniela Andersson

Presidenten borde föregå med gott exempel och anställa funktionshindrade

Riksdagsledamot Astrid Thors fick upp ögonen för handikappolitik under åren i Europaparlamentet. Speciellt lärde hon sig hur mycket ledarhundarna kan göra.

■ – Det var en stor aha-upplevelse för mig när jag insåg hur viktiga ledarhundarna är och att man får ta dem med sig på flyg och i alla möjliga situationer.

När vi träffas andra veckan i januari är Astrid Thors nyss hemkommen från en vecka i Dubai. Hon är fräsch brunbränd och verkar på gott humör och bjuder på lunch i restaurangen i Riksdagens nya del där hennes arbetsrum också är. Hennes engagemang i finlandssvenska handikappvärlden har under det senaste året varit stort. Hon har syns både på Generalförsamlingar och årsfester.

– Mitt enda egentliga handikappolitiska uppdrag är att jag sitter med i styrningsgruppen för Inclusive Diversity-projektet. Det har varit mycket givande

Astrid Thors i den fräscha restaurangen som finns i Riksdagens nya tillbyggnad.

och lärt mig mycket trots att jag först var tveksam till om jag skulle vara med eller ej, om jag skulle ha något att ge.

Personlig assistent-frågan

Astrid Thors understöder den subjektiva rätten till personlig assistent.

– Det var en av de viktigaste handikappfrågorna förra hösten. Jag hoppas vi skall få en utvecklingsplan för detta. Men det finns lite oenighet.

I den svenska riksdagsgruppen tror man det kan bli svårt att dela in brukarna i svårt handikappade. Också de som behöver lite hjälp borde få rätt till assistent.

– Utan subjektiv rätt eller någon annan form av normstyrning från riksdagens sida så fungerar det inte. Det är svårt att garantera lika rättigheter i alla kommuner.

Det sorgliga är att fast riksdagen haft vissa föreskrifter som man försökt stifta om så finns det ändå kommuner som inte följer dem. Thors gillar inte att funktionshindrade hela tiden måste kämpa för att få det de har rätt till.

– Man måste vara frisk för att klara av att kämpa. Har man inte en partner vid sin sida som orkar kämpa med en så går det illa.

Textning och tillgänglighet

Thors sitter med i Yles förvaltningsråd. Hon menar att då det gäller textning av Yles inhemska program för de hörselskadade så handlar det till vissa delar om vilja och planläggning. – Det handlar om att skaffa fram textningsversionerna men

det krävs arbete för detta. Jag hoppas att Yle funderar på textningarna. Från vår sida har vi lyft fram att vi borde få svensk-språkiga teckenspråksnyheter. Det finns ju samiska nyheter och allt möjligt annat.

Thors menar också att vår svaghet är tillgängligheten, om man jämför med de övriga nordiska länderna. Hon poängterar vikten av att på förhand försöka göra samhället tillgängligt också vad gäller digitalisering. I efterskott är det lite sent. – Finlands riksdag och Europapalamentet är lika dåliga på tillgänglighet. Det är skamligt hur Europapalamentet är vackert utanför men otillgängligt.

Hon efterlyser också att användarna borde vara med och planera. Man hör dem allt för sällan.

Sysselsättning

Vi är också dåliga på att ordna och anpassa jobben så att handikappade kan arbeta. Vi är ju ett arbetsinriktat folk. Hoppas det görs en utvärdering på varför vi är dåliga på att sysselsätta trots att det finns en hel del ekonomiska stödformer och möjligheter för att sysselsätta funktionshindrade.

– Här är ett område som Presidenten skulle kunna vara vägledande och anställa funktionshindrade personer.

Thors vill att vi lyfter fram positiva exempel på goda arbetsgivare. Det skall ju vara goda arbetsplatser man skapar.

EU-tankar

Thors trivs i riksdagen men saknar endel intressanta människor med de spännande idéerna

Personligt

Astrid Thors

Född: 6.11.1957 i Helsingfors

Bor: i Helsingfors.

Utbildning: Jur.kand. 1983, Vicehäradshövding 1986, Akademiskt vitsord i franska.

Plock ur karriären:

Riksdagsledamot 2004–, Medlem i Grundlagsutskottet, Stora utskottet och Lagutskottet 2004–, Medlem i styrelsen för TUTKAS (föreningen för riksdagsmän och forskare) 2004–, Ordförande för Svenska Finlands Folkting 2005– Ledamot av Europaparlamentet 1996–2004

Favoritmat: Sik från Kvarken.

Dryck: Vitt vin till siken. Är en stor surmjölkfantast.

Fritid: Spelar tennis och går på teater. Såg senast operan Jevgeni Onegin.

från Europaparlamentstiden. EU-parlamentet är allt mer en arena för diskussion där man presenterar rapporter bra och man får träffa människorna bakom. Ur handikappsynvinkel var arbetet med diskrimineringsdirektivet en av de viktigaste grejerna under Thors parlamentstid.

– Jag jobbade mycket med Rumänien då och vi kunde ju visa på lite modernare tänkande också när det gällde integration av handikappade och deras möjligheter.

Rumäniengruppen ville besöka något ställe för handikappade. Det blev en ungdomsverkstad nära Bukarest. Inget parlament hade någonsin besökt stället förut. Gruppen fick enorm lokalmedialuppmärksamhet.

– Men de har ännu en lång väg att gå men tanke på hur det var i början på 1990-talet.

Text och bild: Daniela Andersson

Vi skall se vad Gustavsgatan för med sig!

Med församlingarnas ansträngda resurser så ligger dagens gamla kyrkor inte riktigt gott till när det gäller att bli tillgängliga. – Det är ett problem som inte alltid är lätt att lösa i kyrkorna. De är uppförda under en sådan period då man inte alls tänkte på den saken, konstaterar Borgå Stifts nya biskop Gustav Björkstrand.

■ **Gustav Björkstrand** har haft mycket att stå i med sedan han tillträdde tjänsten som biskop den 1 december. Den 3 december vigdes han till biskop och sedan dess har det varit full rulle. Kyrkan och dess roll i handikappfrågor har han inte hunnit ta ställning till än men på frågan om kyrkans handikappprogram med induktions-slingor, texttolkning och andra hjälpmedel för hörselskadade ställer han sig positivt.

– Jag planerar förstås en Gustavsgata, jag skall besöka alla 75 församlingar och diskutera med dem. Då kan jag också ta upp denna fråga. Generellt sett har det nog uppmärksamats men det betyder ju inte att det inte finns brister.

Han poängterar att det finns en dövräst inom Borgå stift.

Hur ställer sig biskopen till de utvecklingsströdas rätt att gifta sig och skaffa barn?

– Det har jag aldrig tänkt på! Utbrister Björkstrand och berättar om hur en viss **Dagny Gräsbäck** inspirerade honom att starta en speciell linje för utvecklingsströdda då han ännu var rektor för Kristliga Folkhögskolan i Nykarleby. Förståelsen för de utvecklings-

ströddas sexualliv har ökat men Björkstrand har svårt att uttala sig på en generell nivå om rätten att få barn.

– Det är viktigt att beakta deras mänskliga rättigheter men det är klar att det finns komplicerande faktorer.

Då vi går in på frågan om subjektiv rätt till personlig assistent menar biskopen att frågan måste ställas i ett vidare sammanhang. Det är en väldigt svår fråga som en riksdagskandidat har lätt att lova. Då man ser på äldrevården så kan vi inte anstaltförlägga alla och då det gäller handikappfrågan så är det bra om vi inte ser på den som enskild fråga utan i ett större sammanhang.

– Vi måste göra prioriteringar och så långt det är möjligt trygga ett människovärdigt liv.

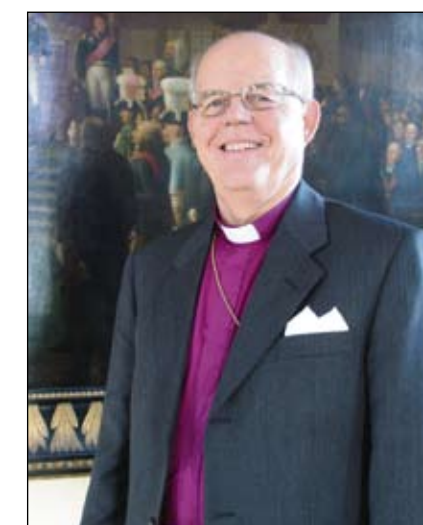
Biskop Björkstrand vill att kyrkan, församlingarna och kommunerna börjar samarbeta och ta ett mer medmänskligt ansvar än tidigare. Överge individualismen och se varandra och varandras behov.

Trivs i Borgå

På det personliga planet så börjar Björkstrand så småningom hitta i Borgå. Han hittar tack vare stadskartan och inte enligt Borgåbornas klassiska föklaringar om att något ligger bredvid det och det huset.

– Det är en trevlig stad. Jag uppskattar att de bevarat det gamla. Att Borgå är en gammal kyrklig centralort märks. Vi har blivit väl emottagna.

Björkstrand sörjer att kyrkan brann och att biskopsgården drabbats av giftig kreosol. Den hinner knappast bli färdig

Biskop Gustav Björkstrand i gott sällskap med Kejsar Alexander på tavlan Borgå lantdag som hänger i domkapitlet.

under hans tid som biskop. Det betyder mycket för honom att ha blivit vald till biskop.

– Jag har kommit hem. När jag lärde känna min fru sent om sidor konstaterade hon att jag nog är präst i själ och hjärta. Nu får jag göra det som är i samklang mellan själ och hjärta.

Han trivs med att predika och undervisa. Administration har han alltid sysslat med. Han har aldrig eftersträvat ledarupp-gifter men alltid fått det sedan barnsben. Björkstrand kommer från ett fromt hem och minns hur han redan som liten predikade framför en stor oval spegel.

– Självtvegade jag kanske lite och väntade på en signal uppi-från men den fick jag aldrig. Men redan under första studie-året blev jag övertygad om att det här var vad jag ville studera.

Tiden som rektor på Åbo Akademi saknar han nog till en

Biskop Gustav Björkstrand

Född: 25.10.1941.

Bor: i Borgå sedan han blev biskop.

Familj: Gift med Eila Helander, två barn från ett tidigare äktenskap och fyra barnbarn.

Utbildning: Teol.dr i kyrkohistoria 1976, docent 1978, t.f. professor i kyrkohistoria 1978-1983, professor i praktisk teologi 1988-2005. FD h.c. 1999 i Joensuu, TD h.c. i Uppsala 2000.

Karriär: Kyrkoherde på Brändö, Åland 1964-65, skolpräst i Helsingfors 1965-69, ex.off. adjunkt i Markus församling 1969, rektor för Kristliga Folkhögskolan i Nykarleby 1970-75, lektor i religionsundervisningens didaktik 1975-78, t.f. professor i kyrkohistoria 1978-83, minister 1983-87, riksdagsman 1987-1991, professor i praktisk teologi 1991-1997, rektor för Åbo Akademi 1997-2005. **Favoritmat:** Allätare men är känd, speciellt bland barnbarnen, för sina köttbullar med mos.

Dryck: Vatten.

Fritid: Läser och motionerar. Stavgår tillsammans med frun.

Idrott: Skidar gärna och spelade aktivt fotboll i yngre år.

del, han trivdes ju bra. Det kan han inte säga om sin tid i riksdagen men nog regeringen.

– Tråkigt att de har lite bråk där nu i Åbo Akademi men det är ju inte mitt bekymmer.

Gunilla Sjövall i sitt arbetsrum med sin personliga assistent Tuija Eskoli.

Text och bild: Martina Harrikari

Personliga assistenter en het fråga inför nästa riksdagsperiod

Det är många som i dagens Finland arbetar som personliga assistenter för funktionshindrade. Assistenterna möjliggör ett någorlunda normalt liv för alla de som behöver en extra hand för dem som det gäller. En av dem är Tuija Eskoli som fungerar som en personlig assistent för Gunilla Sjövall i Grankulla.

■ Jag blir emottagen med öppna armar hemma hos Gunilla Sjövall i Grankulla. Hemmet är upplyst med hjälp av levande ljus, små lampor och armaturer. Gunilla sitter i rullstol och är helt och hållet beroende av personliga assistenter.

Tuija Eskoli har nu arbetat i över ett år som assistent för Gunilla. Innan dess delade hon ut morgontidningen i 18 år.

– Jag blev trött på att arbeta i nattskift och i det skedet såg jag Gunillas platsannonser i tidningen som tilltalade mig. Jag tog kontakt med Gunilla som erövrade mig med sin personlighet, säger Tuija.

Till Tuijas arbetsuppgifter hör att hjälpa till med allt det Gunilla inte klarar av själv såsom att stiga upp ur sängen, klä på sig, hushålls- och trädgårdssysslor, skjutsa Gunilla till olika möten och evenemang och även fungera som taltolk. Gunilla är CP-skadad och har en begränsad rörelseförmåga och en otydlig talförmåga som hon fick efter sviterna av en hjärnhinneinflammation som spädbarn.

– Arbetet som assistent kräver förutom vissa grundkunskaper i hushållning, också en viss social begåvning, en förmåga att

ta den andra i beaktande och kunna vara en annan person nära inpå, säger Tuija.

Det bästa med arbetet är att ingen dag är sig andra lik, men det svåraste med arbetet har varit att hitta sin roll som Gunillas skugga.

En företagsam kvinna

Gunillas handikapp har inte begränsat henne nämnvärt, inte i alla fall när jag får höra hennes livshistoria i en komprimerad form. I unga dagar utbildade hon sig till filosofie magister i nordiska språk.

– Jag planerade att göra en karriär som översättare, men det blev inte som jag hade tänkt mig, säger Gunilla.

Istället arbetade hon sju ton år som utbildningssekreterare

Fakta

- Den funktionshindrade personen fungerar som arbetsgivare till den personliga assistenten, alltså ett arbetsförhållande.
- Den funktionshindrade kan ansöka om ekonomiskt stöd av kommunen för att anställa en personlig assistent, klientskapsförhållande.
- Den personliga assistenten och kommunen har inget att göra med varandra.
- Handikappservice lagen trädde i kraft (380/1987) 1.1.1988
- Handikapporganisationerna arbetar för att få personliga assistenterna som en subjektiv rättighet.

för Tröskel r.f. (Kynnys) som grundades som en studentförening för handikappade högskolestuderanden, men som numera är en organisation för människorätsfrågor. Efter att kontorsarbete blev för tungt grundade hon ett eget företag. Och förra sommaren utbildade hon sig till danslärare inom DanceAbility. En dansform som är postmodern, improvisationsrik och modern.

När Gunilla fungerar som danslärare arbetar hon intensivt tillsammans med sin taltolk som tolkar Gunillas idéer. Gunilla går väl igenom varje övning med sin assistent och dessutom försöker hon använda sig av sådana assistenter som tidigare har varit med på hennes övningar och vet något om DanceAbility. Gunilla dansar även själv i en grupp sm heter Tanssiyhteisö Rajat'on. Endel i gruppen har något handikapp men det hindrar inte dem från att dansa enligt vars och ens förmåga.

– Med hjälp av personliga assistenter lever jag nu ett sådant liv jag vill, åtminstone nästan, säger Gunilla

Kommunerna behandlar sina funktionshindrade olika

Många handikapporganisationer arbetar idag aktivt för att svårt funktionshindrade skall få subjektiv rättighet till personlig assistent. Spörsmålet var uppe i riksdagen så sent som förra hösten då riksdagsledamoten Eero Akaan-Penttilä (saml.) försökte driva igenom förslaget, med förslaget föll med 80 mot 86 röster.

Eero Akaan-Penttilä har själv två vuxna döttrar som är beroende av personliga assistenter och har sett på nära håll hur jobbet det kan vara. Döttrarna har det bra nu men systemet kunde vara mycket bättre, antyder Akaan-Penttilä.

Problemet med det nuvarande systemet är att handikappade har det väldigt olika ställt inom

olika kommuner, ofta beroende på kommunens ekonomiska situation. I regel måste handikappade årligen ansöka om stöd av kommunen för att anställa personliga assistenter åt sig, som om handikappet inte skulle vara ett bestående men. Det här ökar på byråkratin inom kommunen. Om rätten till en personlig assistent skulle bli en subjektiv rättighet för svårt handikappade måste kommunen och staten hitta medel för att finansiera ett dylikt system.

– I stora städer fungerar systemet i regel bättre än i små kommuner, eftersom stora kommuner har bättre resurser att ge stöd för funktionshindrade att anställa hjälpare åt sig, säger Eero Akaan-Penttilä. I städer är det också lättare att hitta assistenter.

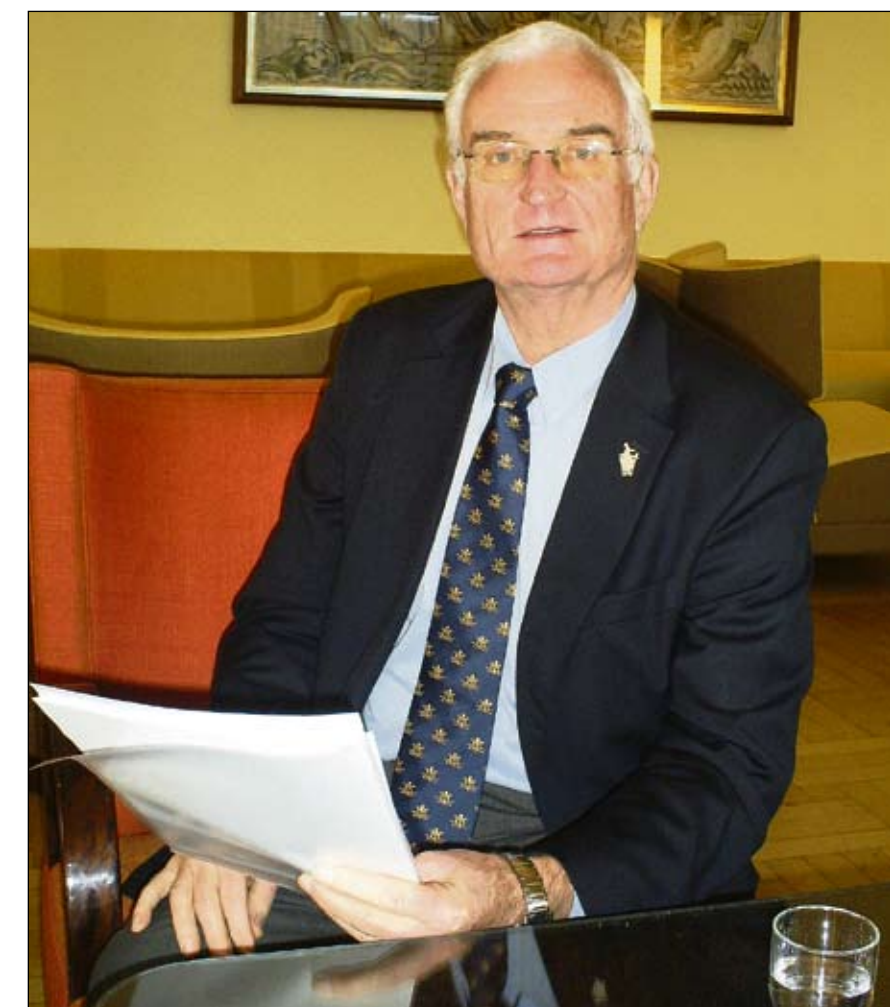
Carola Lithén projektsekreterare för handikappföreningen i Österbotten har egna erfarenheter av hur det fungerar inom Korsholm. Carola är rätt nöjd med hur det är organiserat inom hennes hemkommun. I Korsholm uppgörs en service-

plan för den funktionshindrade och som gäller ett par tre år i taget. Serviceplanen kan också vid behov uppdateras.

Enligt Gunilla Sjövall är stödets storlek för anställande av personlig assistent under all kritik och det plågar henne att hon inte kan betala en större lön för sina assistenter.

– Den är ju galen som söker sig till ett dylikt arbete, säger Gunilla och fortsätter med att säga att enligt handikappservice lagen skall kommunen ersätta de lagstadgade utgifterna men kommunen betalar sällan för kvälls-, söndags- och ålderstillägg.

Omsättningen av assistenterna är också stor. Om den personliga assistenten råkar bli sjuk kan det ta tid förrän hjälpen anländer. Carola Lithén tycker att det skulle vara viktigt att utarbeta ett system med assistenter ringar eller -polar som de handikappade kunde kontakta när den personliga assistenten uteblivit. Ett dylikt system finns redan i Sverige.

Riksdagsledamot Eero Akaan-Penttilä jobbar hårt för den subjektiva rättigheten till personlig assistent.

En politiskt aktuell fråga

Under den senaste riksdagsperioden har det förts livliga diskussioner om handikappades rättigheter och framför allt om de funktionshindrade skall ha subjektiv rättighet till personlig assistent. Enligt Eero Akaan-Penttilä har en av orsakerna till att man inte har kunnat enas om spörsmålet varit att det är svårt att ge en definition på vilka grupper som borde höra till systemet. Alltså vem som är svårt handikappad och vem som inte är det.

Både Eero Akaan-Penttilä och Gunilla Sjövall hänvisar till vad professor i juridik har i ett utlåtande till handikapporganisationerna skrivit. Enligt Tuori borde de svårt handikappade enligt grundlagens 19 paragraf ha rätt till personlig assistent. Där står det att "alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg." Enligt Kaarlo Tuori möjliggör och skapar den personliga assistenten den omsorg den funktionshindrade behöver och har rätt till enligt grundlagen.

Den subjektiva rättigheten till en personlig assistent för funktionshindrade är av första prioritet för handikapporganisationer och därför är det kommande riksdagsvalet och därpå följande riksdagmangling ytterst väsentlig.

Det är viktigt att den sittande regeringen förbinder sig till att införa i regeringsprogrammet frågan om den subjektiva rättigheten till personliga assistenter för funktionshindrade.

– Om så inte sker kommer det att vara svårt att uppliva frågan på nytt om fyra år, säger Eero Akaan-Penttilä och antyder att han kommer att fortsätta att arbeta enträget för att de funktionshindrade skall ha rättighet till en personlig assistent.

SOS Aktuellts stora handikappolitikgallup!

För några veckor sedan skickade SOS Aktuellt ut ett frågeformulär med 14 frågor som berör handikappolitiken till de finländska partierna. Frågorna sammanställdes i samverkan med tidningens intressegrupper. Här är svaren!

■ Årets första nummer av SOS Aktuellt är givetvis politikbeto-

Frågorna

1 Vad gör ditt parti för att säkerställa den subjektiva rätten till personlig assistent för gravt synskadade och dövblinda personer?

2 Inom den planerade lagstiftningen (sammanförningen av Handikappservicelagen och Omsorgslagen) har handikapporganisationerna varit mycket eniga kring att personlig assistans bör erbjudas speciellt till personer med svår utvecklingsstörning. Trots det har inga sådana reformer utarbetats. FDUV anser att omsorgservicen skall flyttas till närsamhället och då blir personlig assistans en nödvändighet. **Varför har inte ert parti stött denna tanke och vilken typ av service förespråkar ni?**

3 Vad är er ståndpunkt i frågan om tolktjänsten?

4 I de övriga nordiska länderna har man gått in för att ge stöd i närsamhället, vilket ha inneburit bland annat aveckling av institutioner. Personer med utvecklingsstörning är en av de få grupper i samhället som fortfarande erbjuds institutionsboende i Finland. **Är ni villiga att flytta över resurser som idag ges till institutionerna till ett stöd i närsamhället, vilket bland annat innebär avlastning till familjer och personlig assistent ? På vilket sätt skulle denna förflyttning av resurser ske?**

nat så här inför riksdagsvalet. Vi är rätt så nöjda med svarsprocenten på vår gallup. Formuläret med de kniviga frågorna skickades ut till Svenska Folkpartiet, Centern, Socialdemokraternas svenska grupp, Samlingspartiet, Vänsterförbundet, De gröna, Kristdemokraterna och Sannfinländarna. De första att svara var de gröna, tack till par-

5 På vilket sätt vill ni garantera att de mänskliga grundrättigheterna också följs när det gäller personer med utvecklingsstörning? Bakgrund: I vårt nuvarande system finns inte en tillräcklig kvalitetssäkring och kontroll över de tvångsåtgärder som förekommer. Den pedagogiska handledningen är bristfällig och besvärprocessen långsam och många gånger partisk. Det blir svårt för personer med utvecklingsstörning att hävda sin rätt och mycket är beroende av personalens utlåtanden.(se Kumpuvuoris rapport om Begränsning av grundrättigheter.2006:45)

6 Om vårdgarantin fungerar idag då det gäller medborgare med psykiska problem finns det delade åsikter. Vad anser ni?

7 Vad borde göras för att förbättra samarbetet mellan olika aktörer inom social- och hälsovården idag för att patienten/klienten/kunden/funktionshindrade, ska få god vård och service? Vad anser ni borde konkret göras för att sudda ut ”revirtänkandet” mellan olika sektorer och få igång ett bättre samarbete?

8 Lagen om stöd och service på grund av handikapp – hur borde lagen tolkas enligt er då det gäller människor med psykiska funktionshinder?

tisekreterare **Ari Heikkinen!** **Rabbe Sandelin** från sfp kom kort därefter och konstaterade att det är många liknande frågeformulär på gång men att SOS Aktuellts var det längsta och svåraste. Kristdemokraterna och Sannfinländarna har låtit bli att svara helt och hållet.

Daniela Andersson
Chefredaktör, SOS Aktuellt

9 Vad anser ni att borde göras för att förbättra eftervården inom psykiatrin? Risken för återfall är stor och man behöver mycket stöd, både det psykologiska och sociala området, för att återhämta sig och det tar dessutom lång tid – idag bär anhöriga ett tungt ansvar och eftervården är inte tillräcklig- är det så vi vill ha det?

10 Understöder ert parti att alla YLEs program, även inhemska, bör textas så att även hörselskadade kan följa med i programmet?

11 Hur ställer sig partierna till att försvara RAY:s spelmonopol också framöver? Utan de pengar RAY kan dela ut skulle en hel del, speciellt mindre, social- och hälsovårdsorganisationer försvinna från organisationskartan. Trycket från de kommersiella spelbolagen tycks vara hårt, så man undrar om partierna också i denna fråga kommer att buga sig för marknadsekonomi.

12 Alla bör ha rätt till en skäligh utkomst. Hur ställer sig ert parti till kvotering av arbetsplatser för funktionshindrade?

13 Finland har förbundit sig till att årligen ta emot en viss kvot av flyktingar? Hur stor procent av dem får vara handikappade?

14 Bör personer som är funktionshindrade pga ålder ha samma rätt att få stöd som yngre handikappade.

SOSAktuellt

De gröna

1 Personlig assistent har varit en väldigt viktig fråga för De Gröna i många år. Både partiet och medlemsföreningen Vihreät vaivaiset ry (Gröna Besvärade rf) har klart sagt att de kräver subjektiv rätt till personlig assistent för alla som behöver det. Vår riksdagsledamot **Ulla Anttila** har jobbat mycket för den här saken.

2 Det är ledsamt att våra åsikter inte har varit tillräckligt klara. De Gröna anser att personlig hjälp skall erbjudas alla som behöver det, även till personer med utvecklingsstörning. Det är problematiskt, att det finns ett tydligt system att få personlig assistans om man inte kan eller vill vara den lagliga arbetsgivaren. De Gröna anser att systemet skall utvecklas så att alla får personlig assistans så att de själva kan bestämma om det.

3 Kommunikation är en av grundrättigheterna. De Gröna anser att tolktjänsten skall utvecklas och förbättras. Många talskadade personer använder inte tolktjänsten, fastän behovet är stort. Man skall få tolktjänster enligt sitt behov, även om det är mer än den minimala nivån som står i laget. Tolkarnas löner borde höjas så att de inte skulle lämna yrket alltför snabbt. Nu har vi, speciellt inom vissa områden, brist av tolkar.

4 Vi ser att institutionen är inget hem. Man skall alltid få bo hemma (utom om man inte själv vill det). Alla nödvändiga tjänster skall arrangeras där. Hemboende avlastar inte familjer, om man har tillräckligt med tjänster: assistans, hjälpmedel, läkemedel osv. Med stöd kan även personer med utvecklingsstörningar ha ett självständigt och betydelsefullt liv.

5 Det viktigaste är att alla medger att de mänskliga rättigheterna gäller också personer med utvecklingsstörning. Alla

SOSAktuellt

instruktioner för personalen i institutioner skall förnyas så att man blir behandlad enligt mänskliga rättigheter i dem. Till exempel tvångsåtgärd ska ersättas med andra metoder.

6 Det finns allvarliga problem i vårdgarantin. Enligt statistiken får man inte alltid lagstadgad vård. Det varierar i olika delar av landet, men i allmänhet kan man säga att det finns seriösa brister att få de här tjänsterna. Köerna är alltför långa. Det psykiska vårdet borde ha mer resurser för att man skulle kunna ta hand om alla som behöver det.

7 Det är trendigt att tala om tjänstekedjor i dag. Människors alla behov skall ses som en helhet och hitta personliga kombinationer av tjänster. De Gröna tycker att det är onödigt att bygga gränser mellan olika aktörer. Kundens bästa borde absolut vara mål för alla.

8 Lagen om stöd och service handlar om t.ex. assistans, transport och kostnader som uppstår på grund av handikapp. Det är inte alltid klart om det här gäller personer med psykiska funktionshinder. Det finns inte tydliga lagar för sådana människor, men de behöver stöd och tjänster. Den lagliga ställningen av människor med psykiska funktionshinder borde göras klarare. Det behövs inte nya lagar, utan man borde komma överens om vilka lagar som gäller. Så länge ställningen är oklar ska man enligt behov få tjänster enligt t.ex. den ovan nämnda lagen.

9 Eftervården skall förbättras. Det är galet att spara på den. Problemen blir ännu större, om man inte får vård i tid. Det är brutalt att lämna människor ensamma i mitten av svåra förbättringsprocesser.

10 Ja. Den här frågan är en av de tre viktigaste handikappolitiska frågorna för De Gröna. Att texta bara en del av programmen betyder att någon i Rundradion bestämmer vilka

program hörselskadade kan titta på. Det är ett val som var och en borde kunna göra själv.

11 Vi anser att monopolet ska försvaras. Det är viktigt att man bestämmer om RAY:s inkomster demokratiskt. På det viset finns det pengar också för dem som inte har sexig image.

12 De Gröna tycker att det är viktigt att flera handikappade människor kan arbeta. Arbete är inte bara ett sätt att tjäna pengar, utan har också stor social betydelse, både för en handikappad person och för samhället. Det finns flera sätt att förbättra ställningen av handikappade personer i arbetslivet: tillgänglighet till arbetsplatser, mer flexibilitet i socialskyddssystemet, höjning av utbildningsnivån av handikappade osv. Man ska få alla stöd-tjänster (assistans, transport, hjälpmedel...) som man behöver för att arbeta. Det viktigaste är ju att förändra attityderna, men det kan inte väntas hända i ett år. Vi ser inte att kvotering skulle vara en hållbar lösning här. Vi tycker inte att det är klokt att tvinga företagen att anställa handikappade p.g.a. kvotering. Där finns det en risk att handikappade människor får sämre jobbplatser och saknar möjligheten att avancera i arbetslivet. Men positiva sätt att uppmuntra arbetsgivare att anställa handikappade personer skall ju uppfinnas och fullföljas. De Gröna anser att man kan göra värdefullt arbete också utanför arbetsmarknaderna. Vi vill understöda allt arbete och vill ta i bruk grundinkomsten. Grundinkomsten skulle sänka lönsamhetströskeln både för arbetstagaren och arbetsgivaren. Den skulle ge dem som hamnat utanför arbetslivet en ny chans att hitta meningsfullt arbete.

13 Vi ser ingen orsak att skilja någon del av kvotet till handikappade människor. Behöver man skydd ska man få det. Man måste komma ihåg att handikappade blir oftast lämnade i sitt hemland. Deras förhållanden borde tas i beaktande också

Gallup

i hemlandet. Flyktingpolitiken skall vara handikappsensitiv. Handikappade flyktingar skall få de tjänster som de behöver i Finland.

14 Absolut. Stödet är en grundrättighet, som gäller alla människor. Det finns överhuvudtaget så få handikappade människor att Finland inte gör konkurs med att stöda dem alla.

Svenska folkpartiet

1 Partiet har medverkat till att riksdagen tagit beslut om en begäran om ett handikappolitiskt program där en tidtabell för införande av subjektivrätt till personlig assistent ingår.

2 Vårt parti stöder ett införande av rätten till personlig assistans, som i de övriga nordiska länderna. **Eva Biaudet** och **Pehr Löw** lyckades i förra regeringsprogramförhandlingarna få genom en skrivning om att handikappservicelagen och omsorgslagen skulle sammanlös och att en handikappolitisk redogörelse skulle ges till riksdagen. Så skedde också men den lagreform som skulle ha tagit upp bl.a. rätten till personlig assistans blev inte färdig under denna riksdagsperiod, bland annat p.g.a. kommunförbundets motstånd och svårigheter att inrymma finansieringen i fastställd rambudget. Bestämmelserna måste omnämnas i kommande regeringsprogram. Sfp är alltså för införande av personlig assistent

för gravt handikappade. Ett fullständigt system skulle bli ganska dyrt och kosta cirka 400 milj euro. (= höja skatten med en halv procent). Vi efterstävar att börja bygga på ett system som är nästan lika bra men kostar mindre. Principen är att alla måste kunna klara sig i ett aktivt liv - typen av handikapp är inte det avgörande

3 Exaktare bestämmelser om rätten till tolktjänst bör ingå i kommande reform. För tillfället täcker inte den tid som kommunerna godkänner behoven utöver det absolut nödvändigaste. Bl.a. behoven under fritid. Vi har dessutom stor brist på teckenspråkstolkar. Utbildningen bör utökas.

4 Partiet stöder tanken. Kärkulla har t.ex. redan inlett denna process. För att reformen skall kunna genomföras fullt ut behövs extra startbidrag för den övergångskostnad som uppkommer då institutionerna ännu måste upprätthållas samtidigt som man bygger ut boendet i kommunerna. Detta har inte fått förstälse i ministeriet ännu. Svenskfinland ligger klart före i denna process.

5 Vi hänvisar till tidigare svar och kommande lagreform med sammanslagning av handikappservicelagen och lagen om omsorg för utvecklingsstörda skall innehålla dessa bestämmelser. Vi har förbud mot rasism av alla grupper i vår grundlag och i EU:s stadganden om mänskliga rättigheter.

6 Vårdgarantin skall också gälla människor med psykiska problem men utfallet för denna patientgrupp är tyvärr dålig.

7 KSSR innebär att hälsovården och all socialomsorg, förutom dagvård, hänförs till samma ansvarsområde. Det här utgör ett gyllene tillfälle att jämställa dessa discipliner och samtidigt utveckla samarbetet med specialistsjukvården. Attitydfostran behövs dock för att detta skall ske smidigt.

8 Nuvarande lag är inte tydlig på denna punkt, kommande lagreform måste därför innehålla en bättre skrivning.

9 Det behövs bra boendeförhållanden i kommunerna. Speciellt serviceboende med tillräckligt med personal för att människor med psykiska problem skall känna trygghet dygnet runt. Dagserviceverksamhet

Gallup

SOSAktuellt

för de som bor hemma är också mycket nödvändigt.

10 Ja.

11 Vi bör se till att RAY får fortsätta. RAY är garanten för många frivilliga organisations verksamhet. Man måste noggrant följa med att konkurrensbestämmelserna följs, så att vi får fortsatt tillstånd från EU för denna spelverksamhet och inte riskerar RAY:s verksamhet.

12 Ja, det är en möjlig väg och förekommer i Europa. En överenskommelse bör i så fall göras i trepartsförhandlingarna. Nuvarande lagstiftning om sociala företag och andra stödssystem fungerar inte tillräckligt bra.

13 Vi bör ta emot alla människor oberoende av handikapp och förmågor.

14 Vi bör nog ha separat lagstiftning för handikappade och de som hör till äldreomsorgen. Bådas grundrättigheter bör tryggas men det är inte ändamålsenligt med gemensamma bestämmelser.

Samlingspartiet

1 och 2 Samlingspartiet tycker att personlig assistans bör erbjudas till alla personer med svår utvecklingsstörning. Vi anser att rätten till personlig assistent bör lagstiftas så att alla personer som behöver mycket hjälp för att kunna klara sig i sitt vardagliga liv hemma, eller utanför hemmet för att kunna sköta sina ärenden, att kunna studera eller arbeta, samt att kunna vara en aktiv medborgare, har möjligheter till detta. Anordning av personlig assistans till alla som behöver det ska vara en kommunal skyldighet enligt lagen.

3 Vi anser att det i dagsläget finns flera problem med tolktjänsten. Det finns brist på kvalificerade tolkar, samt att utbudet av tolkar är geografiskt mycket ojämnt i landet. Samtidigt är själva systemet för organisering av tolktjänsten osammanhängande. Det finns också för lite information tillgänglig om möjligheten till tolktjänsten, vilket leder bl.a. till att socialarbetarna känner dåligt till tjänsten, och att det i de flesta kommuner erbjuds minimalt med service till hörselskadade samt synskadade personer.

Hörselskadade, dövblinda samt språkskadade personers rätt till kommunikation måste säkerställas. De måste ha möjlighet att studera och delta i arbetslivet. Vi anser att teckenspråk tolkar samt tolkar för språkskadade personer måste kunna ge hög kvalitet på sina tjänster. Därför måste kommuner i samarbete med vandra satsa på tolkarnas utbildning samt deras förmedling.

4 Vi anser att en del av de resurser som idag ges till institutionerna bör ges till ett stöd i närsamhället. Var och en patient bör ha större möjligheter att själv bestämma var denne får den vården som behövs. Patientens möjlighet till hemmavård bör förstärkas så långt det är möjligt. Servicebostäderna drivs redan i dag av både kommuner, frivilliga organisationer samt privata företag. Vi anser att vi är på väg mot ett system vart kommuner köper en växande del av serviceboende från organisationer samt de privata aktörer. All service som stöder patientens självständigt boende, såsom hemhjälp, måltidsservice, olika trygghets service samt hälsovård, bör produceras med tanke på personers individuella behov. Vi anser att ett mångfald i produktionen av dessa service är bra så länge som kvalitén kontrolleras.

5 Vi anser att alla handikappade personer samt personer med

svårare utvecklingsstörningar har en likvärdig rätt till självständigt beslutsfattande angående sina egna liv, samhällelig påverkande, att kunna framföra sina åsikter samt hävda sin rätt, ha rätt till familjeliv, utbildning, arbetsliv, att kunna ha hobbyer, att bli behandlad utan fördomar samt utträta sina ärenden med myndigheter. Handikappade personer behöver dock hjälp med dessa saker. Att få stöd och hjälp ska vara enkelt och klart för en handikappad person, utan långsam byråkrati eller fördomsfullhet.

6 Riksdagens finansutskott har i sitt betänkande 41/2006 (Regeringens proposition om statsbudgeten för 2007) noterat, att vårdgarantin har inte kunnat genomföras heltäckande inom den psykiska vården, utan det finns betydande regionala skillnader i tillgång, resurser och arbetsmetoder. Framför allt inom primärvården brister det både i resurser och i kompetens. Följaktligen slussas patienterna vidare till specialistvård alltför sent.

Därtill lägger utskottet märke till att vårdgarantin verkar inte lämna sig lika väl för mentalvård som för annan hälsovård. För att uppfylla kraven på vårdgaranti räcker det med att behovet av psykiatrisk specialistvård bedöms och behandlingen sätts in inom en viss tid. Men resurserna räcker inte alltid till för att ge patienterna behörig behandling.

Samlingspartiet tar utskottets åsikter mycket allvarligt och vi anser att större ekonomiska satsningar krävs för att kunna förbättra kompetensen inom psykvården. Tyngdpunkten måste sättas på tidig prevention av problem, vilket innebär satsning inom primärvården samt att lågtröskelverksamheten byggs ut. När vi satsar på psykiatrisk öppenvård för att leva upp till vårdgarantin satsar vi samtidigt på tidig prevention av arbetsoförmåga på grund av psykiska problem, ett ohälsoproblem som blir allt vanligare.

7 Samarbetet mellan olika aktörer inom social- och hälsovården bör samordnas bl.a. via att varje patient skall ha en personlig serviceplan. I serviceplanen ska det stå klart och tydligt vilken aktör/vårdgivare/myndighet som är ansvarig för vad. Patienten ska ha en central roll i planläggning av den vård och service som han/hon behöver. För det andra bör den gällande datasekretessen inte förhindra de olika aktörer från att agera för patientens bästa.

8 Lagen bör tolkas likadant gällande personer med psykiska funktionshinder som man gör med alla andra typer av funktionshinder.

9 Det viktigaste inom eftervården inom psykiatri är att det finns ett väl fungerande system för öppet vård. Det ska finnas bra möjligheter för var och en att få stöd och hjälp från vårdcentraler och sjukhus när man behöver det. Det ska gå snabbt att komma fram till en lämplig typ av mottagning. Alla patienter inom psykiatri måste få ett rehabiliteringsplan av vilket framkommer den typen av vård de ska få under en längre period för att kunna återhämta sig i lugn och ro. Rehabiliteringsservice samt olika typer av specialterapi skall finnas tillgängliga i hela landet. Serviceboende kan vara ett lämpigt alternativ även för patienter inom psykiatriska eftervård.

10 Så stor del som möjligt av YLE:s program bör textas så att även hörselskadade kan följa med i programmet.

11 Vi vill försvara RAY:s spelmonopol. RAY har en viktig roll i samhället genom att samla in medel för att stödja verksamheten inom social- och hälsovårdsorganisationer i vårt land.

12 Vi stöder inte kvotering som det bästa sättet att påverka de funktionshindrades möjligheter att komma ut till arbetsmarknaden. I stället anser vi att det borde finnas fler flexibla

SOSAktuellt

möjligheter till att kombinera arbetslivet med att samtidigt stå delvis utanför. I dagsläget finns det dåliga möjligheter för funktionshindrade personer att arbeta på deltid. Nu måste man vara helt arbetsför eller arbetsoförmögen. Det bör vara möjligt att kombinera vissa sociala bidrag med en lägre arbetsinkomst. Vi behöver också flera kunniga och motiverade yrkesorienterade som kan främja de handikappades sysselsättning. Vi måste verkligen satsa mycket mer på de handikappades arbetskraftsservice. En rätt allokering av handikappstödet skulle också kunna främja de unga handikappades möjligheter att komma ut till arbetslivet.

13 Det är svårt att säga exakt. Samlingspartiet stöder finska flyktingpolitikens linje i att en avsevärd del av de flyktingar som tas emot får vara handikappade. Vi vill ge skydd och stöd till dem som har störst behov av det.

14 Naturligtvis bör alla personer som är funktionshindrade pga. ålder ha precis samma rätt att få stöd som yngre handikappade.

Socialdemokratiska partiet

1 I SDP:s social- och hälsovårdspolitiska ställningstagande från partikongressen sägs följande: "Målet måste vara, att grovt handikappades rätt till en personlig assistent förverkligas oberoende av hemkommunen." Under följande regeringsperiod bör man göra ett handikapppolitiskt program där man utreder och löser assistent- och hjälpfrågorna. Blinda personers funktionshinder som orsakas av synskadan har alltid tagits i beaktande i folkpensionssystemet. De har rätt till folkpension som

grundpension samt handikappförmån. Folkpensionens andel påverkas i det här fallet inte alls av arbetsinkomsterna. Detta borde på ett lämpligt sätt förelätta även handikappserviceagens kommunala arrangemang för personliga assistenter.

2 Man måste utreda problemen som finns i utförandet av handikappservicelagen och vid behov tydliggöra handikappstjänsternas skyldighet att ordna. Varje person, såväl arbetare som arbetslösa, pensionärer och studerande måste garanteras bra och ändamålsenliga offentlig service. Offentliga tjänster kan på grund av deras universalitet riktas till varje befolkningsgrupp utgående från deras behov. I förnyandet av lagstiftningen måste man också kunna ta i beaktande de lagenliga förmånerna, som folkpensionens handikappstödslagstiftning möjliggör. Med gemensamma utvärderingskriterier får alla i samhället människovärdig behandling.

3 I budgeten för år 2007 lyfte man minimiantalet tolktjänster för hörsel- och talhandikappade från 120 till 180 timmar per år, och för hörsel- och synskadade från 240 timmar till 360 timmar per år. Denna ökning var väldigt viktig för SDP.

4 Enligt ställningstagandet från SDP:s partikongress måste man speciellt fästa uppmärksamhet vid att trygga serviceboende.

5 Ett utvecklande samhälle garanterar handikappade rätt att styra sitt liv och möjlighet att delta jämställt i samhällelig verksamhet. Egen företagsamhet garanteras med tillräckligt stöd från samhället. Hinder i vardagen måste avskaffas.

6 Hälsovårdens vårdgaranti försäkrar, att alla får vård inom en rimlig tid. Under kommande valperioden måste nationella hälso- och socialprojekt värderas. Kommun- och tjänstereformens förverkligande skulle leda till att star-

Gallup

kare baskommuner kan ordna mångsidigare och högklassigare tjänster utan onödiga väntetider och värdköer.

7 Man måste forma ett stödnet av bastjänster, som sammanbinder kunskapen i hälsa, skola, socialt arbete, mentalvård och fustran under unga år.

8 I socialförsäkringslagstiftningen och bl.a. då det gäller handikappförmåner, har psykiska störningar och sjukdomar jämförts med andra sjukdomar och utvecklingsstörigheter. Från en ekonomisk synvinkel är det naturligtvis svårt att planera och utföra kommunala handikapptjänster åt olika åldrar så att allas individuella behov iakttas. Från en human synpunkt är det svårt att förstå en sådan linjedragning.

9 Största delen av mentalvårdspatienterna och deras problem möts i kommunala bastjänster. Därför måste där finnas kunskap att identifiera problemen och hjälpa i tid, före situationen blir svårare. Kommunerna måste utveckla regionala planeringen och koordineringen av mentalvården och försäkra tillräckliga personalresurser till mentalvårdstjänsterna.

10 Digitaliseringen av tv-sändningarna har gett nya möjligheter att tjäna specialgrupperna bättre. Socialdemokraternas utgångspunkt är att alla finskspråkiga program bör textas för hörselskadade. För synskadade bör fås ljudtextning till utländska program. Förutom YLE, bör även kommersiella kanalerna göra sin del för att förbättra tjänsterna för specialgrupperna.

11 RAY:s verksamhet är mycket viktigt och måste garanteras också i fortsättningen.

12 SDP:s partikongress linje är, att handikappades möjligheter att förtjäna sin inkomst med arbete bör stödas.

13 Obesvarad.

14 I socialförsäkringslagstiftningen har man strävat till att en person med funktionshinder pga sjukdom eller skada får allt från sin barndom ett sådant ekonomiskt stöd, att hon kan nå ett människovärdigt liv. Förmånerna är byggda med livstidstänkande, där man stöder funktionshindrade personen i olika livssituationer. Eftersom man kan bli sjuk eller handikappad även som vuxen, berör systemet också dem. Till tankesättet hörs, att funktionshindrade personens handikapp och sjukdom fortsätter även under ålderdomen och kan tom försvaga livsmöjligheterna. Därför måste handikappade åldringarnas funktionshinder tas allt bättre i beaktande i lagstiftningen och rehabiliteringen.

Centerpartiet

1 Centern strävar efter att stegvis utveckla ett välfungerat system för den personlig assistensverksamheten.

2 När man utvecklar den personliga assistensverksamheten måste också finansieringssystemet förnyas. Enskilda kommuner kan inte ensamt bära ansvaret för kostnaderna. Personer som för sitt handikapp behöver assistens är inte jämställda utan servicemöjligheterna varier beroende på i vilken kommun man bor. Så får det inte vara. Trots att rätten till den personliga assistensen är den mest utvecklade av handikappservicen så är inte nivån tillräckligt god. Centern strävar till att målmedvetet göra stegvisa förbättringar.

3 Enligt Centern måste tolktjänsterna ännu utvecklas. Vår sittande regering har förbättrat de svårt handikappades tolktjänster. Att omorganisera tolktjänsterna utgående från ett större befolkningsunderlag och

distanstolkning är ett sätt att överbygga långa avstånd. Det är skäl att överväga om staten kan ansvara för tolktjänsterna.

4 Centern anser att det är viktigt att utveckla boendeservice för personer med utvecklingsstörning. Målet måste vara att avveckla institutionsplatser. För att familjer med svårt utvecklingsstörda medlemmar ska må bättre har Centern förbättrat handledningen och styrningen av tjänsterna samt också utvecklat anhörigvården. Detta är ett utvecklingsarbete som fortsätter.

5 Enligt Finlands grundlag har varje individ rätt till ett eget liv samt till egen personlig frihet, osårbarhet och trygghet. Vår lagstiftning angående tvångsåtgärder har varit bristfällig. Lagstiftningen för barn som tvångsplacerats på anstaltsvård förnyades år 2006. Nu måste vi starta förnyelseprocessen av den lagstiftning som berör de utvecklingsstörda individerna.

6 Vårdgarantin har väsentligt förbättrat medborgares jämställdhet när det gäller hälsovårdstjänster. Enligt de senaste utredningarna har i största delar av landet barn och ungdomar tillgång till psykiatrisk vård. Centern vill satsa på förebyggande mentalvård och förbättra mentalvårdstjänsterna både kvalitativt och erbjuda jämnliska möjligheter till vård. Särskild vikt måste fästas vid att man beaktar alla psykiska och sociala problem samt att utveckla mentalvården och det psykosociala kunnandet.

7 Ett av de centrala målen för PARAS-projektet är att förbättra samarbetet mellan social-och hälsovård. Det är den hjälpbehövande som i alla situationer ska vara i mittpunkten. Målet är att trygga tillräckligt kunnande, utveckla det mångprofessionella samarbetet genom kommunernas samarbete, god arbetsfördelning och genom större enheter.

8 Målet med att sammanlänka handikapplagen och lagen för utvecklingsstörda personer är att trygga servicen för alla människor med handikapp oberoende vilken diagnos personen har. Utgångspunkten är att ingen av de berörda målgrupernas ställning ska försvagas utan i mån av möjlighet förbättras.

9 Centerns mål är att förbättra mentalvårds- och de psykosociala tjänsterna både kvalitativt och kvantitativt. Vi måste också utveckla det professionella kunnandet inom social och hälsovårdsbranchen. Inom social- och hälsoministeriet pågår många projekt vars resultat kan tillämpas i hela landet. Meningen är att skapa en särskild strategi eller ett eget program för främjandet av den mentala hälsan.

10 Centralt för kommunikation är att du kan få tillräcklig information. Därför anser Centern att personer med handikapp måste få bättre informationsservice. Ett sätt är att texta tv-program.

11 Penningautomatföreningens roll är viktig i den finländska medborgarorganisationsaktiviteten. Genom den verksamheten kan vi förstärka människors hälsa och funktionskraft. För Centern är det viktigt att medborgariorganisationernas grundverksamhet tryggas.

12 Centern vill förbättra de handikappades sysselsättning. Rätten att arbeta tillhör även personer med handikapp. För samhället är det också viktigt att få personer med handikappade aktivt deltar i arbetslivet. Nuvarande regering har stärkt de handikappades sysselsättning bland annat genom sociala företag. Förre året gav regeringen för första gången i Finlands historia handikappolitisk redovisning. Man analyserade situationen på arbetsmarknaden för personer med handikapp och kom också fram med reformförslag. Centern vill skapa ett brett han-

dikapp-politiskt program som innesluter också åtgärder för en bättre sysselsättningspolitik för personer med handikapp.

13 Centern har som ett väsentligt mål att främja ett pluralistiskt, mångkulturellt och tolerant samhälle. Sittande regering har godkänt ett invandrarpolitiskt program med mål att aktivt medverka till en större arbetskraftsinvandring. Andra centrala delar av programmet är att effektivisera integreringen av invandrare till det finländska samhället samt att arbeta för förbättrade etniska relationer mellan olika mänskogrupper.

14 De äldres antal i landet växer. I vissa handikappgrupper är de äldre i majoritet. Särskilt när det gäller multipla handikapp och komplikationer i samband med kroniska sjukdomsförlopp. Många får sitt handikapp först vid högre ålder men också personer som föds med handikapp eller fått sitt handikapp senare blir äldre. Dessa utmaningar är aktuella inom nära framtid. Personer med handikapp har som yngre annorlunda behov när det gäller utbildning, sysselsättning och fritid. Det är viktigt att beakta att vi som människor i olika skeden av livet har olika behov.

Vänsterförbundet

1-2 Vänsterförbundet arbetar för att gravt handikappade skall ha lagstadgad subjektiv rätt till personlig hjälp. Vänsterförbundets riksdagsledamöter röstade också för det, då regeringens handikappolitiska redogörelse behandlades i riksdagen i höstas, men tyvärr förlorade förslaget, även om det var med knapp majoritet.

3 Vi anser att tillgången till och kvaliteten på tolktjänsterna bör utvecklas så att de bättre motsvarar behovet.

4 Ja, det är viktigt att utveckla den öppna vården med mera stöd i näringslivet, men någon form av institutionsvård behövs säkert också i framtiden. I och med att mera gravt utvecklingshämjade personer tas omhand i näringslivet uppstår ett behov av nya boendeformer med mera stöd. Den öppna vården måste ges mera resurser innan man lägger ned institutionsplatser, så att det inte går som med mentalvården. Detta hör till den service som bör prioriteras framom skattesänkningar.

5 Personalutbildningen är i nyckelställning. Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården är ett bra verktyg, när det gäller att trygga klientens rättigheter. Ett problem är att socialvårdens personal långt i från alltid är medveten om dess bestämmelser och sin plikt att följa dem.

6 Vårdgarantin fungerar betydligt sämre för dem som har psykiska hälsoproblem än för dem som har somatiska åkommor. Såväl barn och unga som äldre får alltför ofta vänta i långa stunder på att få vård. Det har att göra med brist på vårdplatser och personal men framför allt på kommunens brist på pengar.

7 Enligt såväl klientlagen som många speciallagar skall serviceplaner alltid uppgöras, om det inte är frågan om enbart tillfällig rådgivning. Planen skall göras i samråd med klienten. Speciellt i fråga om handikappade är det ofta väldigt många olika instanser inkopplade i arbetet, och det blir därför extra viktigt att insatserna planeras och koordineras tillsammans. Det finns många exempel på lyckad serviceplanering som bäddar för gott samarbete över sektorsgränserna, men tyvärr också rikligt med exempel på att planer inte görs, med ödesdigra följder för den service som ges.

8 Ett funktionshinder är ett funktionshinder, oberoende av om orsaken är psykisk eller fysisk.

9 Eftervården inom psykiatri bör allmänt taget förbättras. Förutom direkta mentalvårds- och terapitjänster behövs ofta också mera praktisk hjälp i vardagen med boendet och annat. Fattigdomen är också ett problem i det här sammanhanget, eftersom väldigt många som drabbas av psykisk sjukdom har en sjukdagpenning eller pension, som är så liten att den inte räcker till livets nödtröft, och alltså borde höjas. Och på ett allmänplan är hela atmosfären i samhället i dag med sin inriktning på prestationer sådan att den inte framhjälpjer den psykiska hälsan. Till exempel ett mänskligare arbetsliv kunde både förebygga psykiska problem och göra det lättare att komma tillbaka trots problemen.

10 Ja, det är ett mål att sträva till.

11 Spelmonopolet bör hållas kvar, dels med tanke på inkomsterna från spelet skall gå till goda ändamål, dels med tanke på att kunna hålla spelproblemen i schack.

12 Det är i och för sig en möjlighet värd att utreda närmare, men kvotering kan nog inte tillämpas fullt ut till exempel i små företag. Någon form av stöd behövs säkert också.

13 Utgångspunkten när man tar emot flyktingar bör vara vem som mest behöver hjälp, och inte vem man kan tänkas ha den största nyttan av!

14 Ja, är man funktionshindrad på grund av ålder skall man ha samma rätt som andra funktionshindrade att få hjälp. Men hjälpen behöver inte alltid vara den samma. Till exempel för äldre som inte klarar sig utan hjälp hemma i första hand hemservice, inte personlig hjälp.

Evald Pettersson årets brailör

Årets brailör har utsetts. Utnämningen riktar sig till en person som är aktiv punktskriftsbrukare och/eller har verkat för punktskriftens utbredning. I år var det Evald Pettersson som hedrades med titeln.

■ Evald Pettersson har uttrötligt talat för användningen av punktskriften och för åstadkommandet av en god kvalitet på alster i punktskrift, meddelade den arbetsgrupp som står bakom utnämningen. Det är förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f.s arbetsgrupp

Evald Pettersson berättade om sin första kontakt med punktskriften. "Det där är nog ingenting för mig", var tankegången då han påträffade en punktskriftstidning. Men det blev det ändring på! Den 20 januari blev han nämligen årets Brailör.

Labradoren Tessu visade sig ha oanade musikaliska talanger. Här tillsammans med sin ägare Riikka Hänninen som studerar på Sibeliusakademien med sikte på att bli musiklektör.

för punktskrift som under fem år hedrat punktskriftsanvändare och -främjare. Utmärkelsen delades ut i samband med Brailledagen den 20 januari.

Den internationella Världsbrailledagen ordnas årligen den fjärde januari, till minne av Louis Braille. Under dagen samlades dryga trettio personer med anknytning till punktskrift till diskussion, samvaro, musikunderhållning och information. Beatrice Christensen-Sköld berättade om Louis Brailles liv och musikstu-

derande Riikka Hänninen bjöd på allt från folkvisor till Jean Sibelius. Som avslutande stycke framförde hon en uppskattad och underhållande duett tillsammans med ledarhunden Tessu.

Punktskriftsarbetsgruppen består av Mayvor Fridlund-Lintinen, Tessa Bamberg, Monica Andersson, Karl-Oskar Skogster och Tor Hanner.

Text och foto: Sofia Stenlund, chefredaktör för Finlands Synskadade

God tid och Vi hörs nu som taltidningar

■ Svenska Pensionärsförbundets tidning God tid och Svenska Hörselförbundets tidning Vi hörs finns nu som taltidningar. Utgivningen av tidningarna som taltidning är ett samarbetsprojekt mellan de tre förbunden Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f., Svenska Pensionärsförbundet r.f och Svenska Hörselförbundet r.f.

Efter en pilotutgåva av ett nummer av tidningarna har följande projekt tagit vid och man hoppas kunna börja ge ut taltidningarna regelbundet. Målsättningen är att förbättra informationen till synskadade och andra läshandikappade. Man har ansökt om och fått finansiering för fortsatt utgivning av dessa tidningar som taltidning. Projektet kommer att utvärderas om sex månader.

Intresserade kan prenumerera på dessa tidningar genom att ta kontakt med Tina Dunderfelt på FSS kansli per telefon 09-6962 3010. Tidningen Vi hörs utkommer med tre nummer per år och det kostar 5 euro per år att prenumerera på den, eller 2 euro per nummer. Tidningen God tid utkommer med nio nummer per år och det kostar 10 euro per år att prenumerera på den, eller 2 euro per nummer.

Taktil Stimulering ur föräldraperspektiv

“Taktil stimulering berör” står det på min nyaste T-skjorta. Efter en kort, men intensiv bekantskap med metoden, håller jag gärna med de orden!

■ Jag hade hört om beröringsmetoden Taktil Stimulering, TS, och förstätt att det var en metod som vår familj kunde ha nytta av. Mycket mer än så visste jag inte, då jag i höstas beslöt att delta i en kurs som drogs av **Gun Svenlin**, vår enda lärare i beröringspedagogik. Orsaken till att jag ville lära mig den här metoden var den att vår pojke, som har autism, ända sedan liten haft svårigheter med att komma till ro på kvällarna och jag var nu beredd att se om TS kunde vara till hjälp.

Kursen var både mångsidig och inspirerande. Efter att ha praktiserat på frivilliga ”försökskäniner”, träffades vår grupp efter några veckor igen, alla med positiv erfarenhet av metodens effekter. Själv blev jag uppmuntrad av kommentarer som ” Jag hoppas jag hade haft fler armar och ben ” eller ” Jag var rädd att du skulle sluta vid huvudet”, då ryggsidan ännu var kvar. Vi fick feedback och ny inspiration av vår lärare och så var det bara att försätta.

Vilka är då de positiva effekter som TS medför?

Huden är vårt första och största sinnesorgan och har därför en viktig funktion för vårt nervsystem. Speciellt för barn och personer med funktionshinder är beröring en förutsättning för att nervsystemet ska utvecklas väl. Vid taktil beröring minskar stressnivån som följd av sänkt cortisol (stresshormon) i blodet. Hormonet oxytocin, som bland annat inger lugn, välbefinnande och harmoni, ökar i kroppen. Andra positiva effekter, som man

kunnat konstatera att oxytocinet åstadkommer, är att det bland annat höjer smärttröskeln, sänker högt blodtryck, ökar minnesfunktionen samt förbättrar mag- och tarmfunktionen. Den taktila beröringen förstärker kroppsuppfattningen. Speciellt barn med funktionshinder som till exempel Asperger syndrom eller autism har därför stor nytta av metoden eftersom den tydligt ”informerar” längd, bredd och mittlinje för de olika kroppsdelarna. Den ökade kroppsuppfattningen leder i sin tur till en bättre jag-uppfattning. Den ökade kroppsuppfattningen leder också till ett bättre kroppsspråk och förmåga att avläsa andras kroppsspråk. För många innebär TS en förbättrad kommunikationsförmåga både verbalt och icke verbalt.

Hur reagerar min son?

För mig var det mycket spännande då jag första gången skulle ge TS åt vår pojke. Det viktigaste var att han skulle uppleva det positivt från början. För att lyckas med det behövde han, som alltid, något som motiverade. Eftersom han tycker om att räkna, beslöt jag att ”satsa” på räkningen av cirkelrörelserna. Genom att verbalt berätta vad jag gjorde och genom att räkna cirkelrörelserna, som alltid är fem, lyckades jag som jag hoppats med det första benet! Och när foten kom med blev det riktigt roligt för då blev det mycket räknande både under fotsula och tår. Senare kom också det andra benet och den andra foten med samt magen och armarna. Nu behöver jag inte räkna med i rörelserna varje gång men gör det ibland då vi haft en längre paus. Än så länge har jag inte lyckats komma igenom hela kroppen under en och samma gång men jag vet att det småningom kommer att lyckas. Redan efter

några gånger, då rörelsemönstret blivit bekant, märkte jag en stor skillnad gällande kvällsron. Jag har också använt metoden i ”miniversion” i buss och spår-vagn. I situationer, då jag märkt att tålmodet hållit på att ta slut, har det varit väldigt enkelt och effektivt att ta en hand och göra rörelserna. Beröringen och det bekanta mönstret har varit lugnande mitt i trafikkaoset. Jag är tacksam och glad över att jag hittat en fungerande metod som vi båda gillar och har nytta av!

Vad är TS?

TS- metoden, som utarbetats av **Gunilla Birkestad** i Sverige, följer ett utarbetat mönster, som är exakt likandant varje gång. Det att varje rörelse görs på samma sätt varje gång gör att metoden känns bekant och trygg, vilket är viktigt för alla, inte minst för personer med olika funktionshinder. Metoden går ut på att man ”stryker” huden så att varje rörelse har en tydlig början och ett tydligt slut. Rörelsen ger en uppfattning om var kroppens gränser går. Enligt Gunilla Birkestad är TS- metoden lämplig för alla och enda orsaken till att inte ge TS är om personen själv inte vill det. Också de personer som är beröringskänsliga, har taktila defensiva reaktioner, kan ta emot beröring. Taktila defensiva reaktioner, som kan vara vanliga för personer med till exempel autism eller Asperger syndrom, innebär att personen reagerar avvikande eller med obehag på känselimpulser. Kläder som sitter för löst eller för spant kan upplevas obehagliga, likaså kan hårtvätt eller hårklippning upplevas negativt. Taktila defensiva reaktioner kan också ta sig uttryck i att personen inte vill eller kan kladda ner sig, inte kan stå i kö eller har stor motorisk aktivitet. I sådana fall får man planera arbetet på ett

Insändare

Parkering för invalider

Dagligen parkerar bilar på invaplats. Polisen som jag har varit i kontakt med orkar inte med! Det finns annat viktigt! Har talat med invaorganisationerna något måste göras. Folk bryr sig inte det hjälper föga med en böteslapp då och då. För de

annat sätt. Det kan bli fråga om en längre tillväjning, att först ge beröring ovanpå kläderna eller att använda lite hårdare tryck. Det är också möjligt att personen kan ta emot beröring bara under en viss period och sedan får man hålla en paus. Enligt Gunilla Birkestad brukar även personer med taktila defensiva reaktioner småningom vänja sig med beröringen och ha nytta av den.

Empatins roll

Under kursen betonades också empatins roll i arbetet. Det är bra att skickligt behärska en metod men något går förlorat om känslan inte finns med. Det här gäller i allt arbete med människor. Jag vill gärna avsluta med att citera något jag hörde i radion i somras då jag var i Sverige. Tyvärr missade jag början av programmet, som kunde kallas ”prat i sommarnatten”. Efter att ha lyssnat en stund förstod jag att den som pratade var förälder till ett barn med funktionshinder. Orden berörde, för det var så mycket jag kände igen. Den mening som fastnade i minnet tycker jag att säger så mycket om empatins roll i arbetet. Den löd ungefär såhär: ”Att byta blöjor med eller utan kärlek ger samma resultat – men kvalitetskillnaden är enorm”.

Text: **Maria Andersson** styrelsemedlem i Finlands Svenska Autism- och Aspergerförening rf www.autism.fi

För mer information om Taktil Stimulering, se Fintaktilen, www.fintaktilen.fi Skola för Beröring, www.beroring.se

invalider som beviljats p-tillstånd är det viktigt att de har nära till butik, bank och serviceställen, hälsocentral inte att förglömma.

Bilbeskattningen

Bilbeskattningen skall snart ändras! De som är invalider till 80% får köpa bil till reducerat pris, då staten sänker bilskatten för invalider. Den som är

invalid till 60% eller 40% , vanligtvis rörelsehämmande, kan få skatten sänkt endast om det är frågan om att bilen används som arbetsredskap. Äldre personer som bor hemma och det är ju det som samhället önskar borde även få denna rättighet! Lagen bör ändras på denna punkt!

Ragnar Sandell
Vanda

Finlands Svenska Handikappförbund är en samarbetsorganisation för handikapporganisationer i Svenskfinland. Tillsammans med Finlands Svenska Psykosociala Centralförbund, Finlands Svenska Socialförbund och DUV i Mellersta Nyland söker vi ett

Juridiskt ombud till vårt treåriga RAY finansierade projekt.

Till dina uppgifter hör bl.a. att

- informera och fungera som sakkunnig
- åskådliggöra lagstiftning för funktionshindrade
- arrangera seminarier för funktionshindrade, socialarbetare och kommunala beslutsfattare

i syfte att öka samförståndet i samband med subjektiva rättigheter

- skapa förutsättningar för ett åtgärdsprogram som kan fungera som verktyg vid lobbing eller hörande i samband med lagberedande arbete

Skicka din CV med löneanspråk senast den 19 februari 2007 till Finlands Svenska Handikappförbund, Apollogatan 15 A 7, 00100 Helsingfors. Vid förfrågningar, kontakta Ulf Gustafsson, tfn 09 496446, ulf.gustafsson@kolumbus.fi eller Lisbeth Hemgård tfn 09 407070, lisbeth.hemgard@fduv.fi. Du är stationerad i Helsingfors.

Nu finns också SOS Aktuell tillgängligt för synskadade!

Beställ SOS Aktuell i tillgängligt format för synskadade (rtf-format) för endast 7 euro/år. FSS har testat och godkänt formatet. Du får tidningen i e-posten.

Prenumerera!

Fortlöpande årsprenumerat 2007: 12 euro. Tidsbestämd årsprenumerat: 14 euro. Lösnummer: 3,50 styck. Vid lösnrumsbeställning fakturerar vi 1,50 euro i hanteringsavgift. Utrikesporto: 5 eur (Europa), 10 euro (Övriga världen).

År 2007 gläder SOS Aktuell dig hela sju (7) gånger. Principen är att tidningen kommer ungefär med sex-sju veckors mellanrum förutom på sommaren då det blir längre semesterpaus. Leveranstiden inom Finland är cirka två arbetsdagar.

Utgivningsveckor:

Nr 2 vecka 13. Deadline: 20 mars
Nr 3 vecka 19. Deadline: 30 april
Nr 4 vecka 25. Deadline: 12 juni
Nr 5 vecka 34. Deadline: 13 augusti
Nr 6 vecka 40. Deadline: 24 september
Nr 7 vecka 49. Deadline: 27 november

1. Beställ via internet.

a) Skicka e-post till sospren@fduv.fi med ditt namn, din adress och ditt telefonnummer.
b) Fyll i prenumerationsblanketten på www.handikappforbundet.fi/sos-aktuellt eller www.fduv.fi/sos/-aktuellt

2. Eller ring 044-555 4388, eller Handikappförbundet 0500-418 272

Händelsekalendern

Februari

14.2. Kropp&själseminarium för FSS kvinnor. Helsingfors. För ordinarie medlemmar i samarbete med Svenska Studicentralen. Pris: 15euro. Anmälan senast 7 februari till FSS kansli tfn nr 09-6962300. Mer info: Susanna Antell, e-post susanna.antell@fss.fi.

15.2. Stödpersonsträff. Möjlighet att träffa andra med liknande uppdrag. Kl. 16.30-18. Eriksgatan 8, 4 vån. Helsingfors. Meddela en dag i förväg. Tel: 041-501 2531, e-post: fsh.sonja.karnell@kolumbus.fi

"Att drabbas av utbrändhet och vägen ut till livet igen" en dagskurs med psykolog Sture Enberg som föreläsare i FSPC regi. Kursplatsen: Helsingfors. För mera info rehab.sek. Ann-Charlott Rastas 06-7232517.

Mars

Vecka 13. **SOS Aktuellt 2/2007 utkommer.** Deadline för material 20.3.

19-24.3. Vinteräventyrläger i skidspåret i Syöte. För personer med psykosociala problem. Kom med och upptäck det vackra Syöte under trygg skridledning och "snösko" vandring. Ansökan utgår 21.02.07, för mera info kontakta FSPC rehab.sek. Ann-Charlott Rastas 06-7232517

19-24.3 Diabeteskurs för synskadade. Anmälningsstid 1-31.1.2007. Målgruppen för kursen är synskadade diabetiker med diabetes typ 1 eller 2. Mera info på www.fss.fi och av rehabiliteringshandledarna Carina Willberg, telefon 040-5113346.

22.3. Stödpersonsträff. Möjlighet att träffa andra med liknande uppdrag. Kl. 16.30-18. Eriksgatan 8, 4 vån. Helsingfors. Meddela en dag i förväg. Tel: 041-501 2531, e-post: fsh.sonja.karnell@kolumbus.fi

25-31.3. FSS vintertemaläger 250 euro per person. I priset ingår resor, kost och logi samt program. Anmälningar till FSS kansli, Tina Dunderfelt, telefon 09-6962 3010.

27.3. Finlans Svenska Autism- och Aspergerföreningens årsmöte.

April

16-20.4 Grundkurs i punktskrift. En tredelad nybörjarkurs inleds under vårterminen och avslutas i början av höstterminen. Kursavsnitt 1 hålls den 16-20.4, kursavsnitt 2 den 4-8.6 och kursavsnitt 3 den 24-28.9.2007. Plats: Kristliga folkhögskolan i Nykarleby. Sista anmälningsdag 28.2. Mera information och anmälningar: Tessa Bamberg, 09-6962 3024.

16-20.4 Anpassningskurs för svenskspråkiga hörselskadade på Norrvalla Folkhälsan Ab i Vörå. Uppföljning av kursen 11-12.10.2007. Målgrupp: vuxna hörselskadade. Kursen arrangeras av Svenska hörsselförbundet med stöd av FPA och är avgiftsfri för deltagarna. Information www.horsel.fi, eller nora.stromman@horsel.fi, tfn 09 663 392.

19.4. Stödpersonsträff. Möjlighet att träffa andra med liknande uppdrag. Kl. 16.30-18. Eriksgatan 8, 4 vån. Helsingfors. Meddela en dag i förväg. Tel: 041-501 2531, e-post: fsh.sonja.karnell@kolumbus.fi

24.4-15.5 Kurs i punktskrift för anhöriga och personal. Kursen genomförs den 24.4, 8.5 och 15.5.2007. Sista anmälningsdag 10.4. Mera information och anmälningar: Tessa Bamberg, 09-6962 3024.

27-29.4. Veckoslutsläger för anhöriga till personer med psykiska problem ordnas på Kaisankoti i Esbo i FSPC:s regi med RAY medel. För mera info kontakta rehab.sek. Ann-Charlott Rastas 06-7232517. Sista ansökningsdagen 30.03.07

26.4. Internationella ledarhundsdagen.

Maj

Vecka 19. **SOS Aktuellt 3/2007 utkommer.** Deadline för material 30.4

14-15.5. Konferens om hjälpmedel. Nordic Assistive Technology Conference NAT-C. www.nat-c.org.

24.5. Stödpersonsträff. Möjlighet att träffa andra med liknande uppdrag. Kl. 16.30-18. Eriksgatan 8, 4 vån. Helsingfors. Meddela en dag i förväg. Tel: 041-501 2531, e-post: fsh.sonja.karnell@kolumbus.fi

Juni

Vecka 25. **SOS Aktuellt 4/2007 utkommer.** Deadline för material 12.6.

4-8.6. Dagkurs i socialträning vid Metsola lägergård i Karelby. Målgruppen är personer med psykosociala problem. Sista ansökningsdagen 04.05.07.

För mera info FSPC:s rehab.sek. Ann-Charlott Rastas 06-7232517

5-8.6. Ridterapi för ungdomar 10-13 år ordnas på Ankis stall i Lappböle. För mera info www.fspc.fi eller rehab.sek. Ann-Charlott Rastas 06-7232517. Sista ansökningsdagen 09.03.07.

8-10.6 Finlands Svenska Synskadades friidrottstävlingar och bocciaturnering i Ekenäs. Mera information Tina Dunderfelt, 09-6962 3010.

11-16.6 och 7-9.12. Rehabiliteringskurs för vuxna med mental ohälsa på Norrvalla Rehab Center, Vörå. Ansökan sker till Finlands svenska psykosociala centralförbund r.f (FSPC) senast 28.02.07. För mera information www.fspc.fi eller kontakta rehab.sek. Ann-Charlott Rastas 07-7232517

Juli

9-14.7. En vecka med semesterstöd. Badhotell Kivitippu, Lappajärvi. För personer med neurologiska sjukdomar och deras anhöriga, som på ekonomisk eller sociala grunder inte har möjlighet till semester. Vuxna 20 euro/dygn. Info: Svenska Semesterförbundet i Finland, Susanna Stenman, tfn. 019- 2786874, e-mail susanna.stenman@folkhalsan.fi eller Hanna Mattila, Finlands Parkinson-förbund, tfn. 02-274 0413, 040 5122352, e-mail hanna.mattila@parkinson.fi eller Finlands CP-förbund Aira Eklöf, tfn. 02-2410170, 040 5457144 eller e-mail aira.eklof@cp-liitto.fi

Vill du lägga in material på händelsekalendern? Kontakta Daniela Andersson, daniela.andersson@kolumbus.fi, GSM 044-5554388. Deadline för material till nr 2/2007 är den 20.3. Tidningen utkommer vecka 13.

Vill du annonsera i SOS Aktuellt?

Helsidesannons: 400 euro
Halvsida: 200 euro
1/4 sida: 100 euro
Kontakta: 044-555 4388
(Andersson) eller
0500-418 272 (Gustafsson).

Donationer mottages med
tacksamhet. Finlands Svenska
Handikappförbund, Aktia
405540-232494.

Under februari får du
50% rabatt på årets
evenemangsannonser
om du samtidigt
lägger in tillställningen
på händelsekalendern.
Det lönar sig att vara
ute i god tid!